

POGAZAJ BÓT

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

11. číslo

Budyšin, nowember 1973

Lětnik 23

Hrono na nazymnik

Jězus Chrystus je wčera a džensa, a tón samy, kiž wón je, budže tež do wěčnosće (Hebr. 13, 8)

Slawny prjedawši teologiski profesor Heim w Tübingenje je něhdy prajil: „Křesćanstwo je kaž most na třoch stolpach. Prěni je zašłosć Jězom Chrysta, druhi jeho přitomosć, třeci jeho přichod.“ A to woprawdže tomu wotpowěduje, štož w našim hrono wo nim steji.

„Jězus Chrystus je wčera“, to rěka, zo je historiska wosoba a postawa. To tež džensniši objektivna wědomosć njeprěje. A štož je tehdom w swjatym kraju prajil a sćinil, štož je připowědał a skutkował, štož scěnikojo wo tym rozprawja, to je nam džensnišim hišće tak wažne, zo my to našim džěćom w nabožinjě prajimy a wukladujemy. A hišće wažniše hač tute fakty ze starych časow, kotraž su so „wčera stale“, je, zo so je tehdom za nas narodzil, za nas žiwy byl, za nas wumrěl, za nas zaso stanyl z mrtwych a za nas do njebjes spěl.

A z tym smy hižom při druhim, mjenujcy při džensa přitomnym a žiwym Chrystusu, kiž je a wostanje tež za nas džensnišich realita a awtorita. Naša křesćanska cyrkej a naša křesćanska wěra steji a pada z wuznaćom Jězom Chrysta, kiž je džensa a tudy přitomny a z kotrymž mamy być we wěrje zwjazani. Hrabja Zinzendorf je to něhdže tak zwuraznil: „Starajće so wo to, zo z toho Chrysta, kiž je wonka was, budže Chrystus, kiž je we was.“ Wón chce z tym prajić, zo njedosaha jenož zwonkowne wěru-wuznaće, zo so njejedna jenož wo křesćanski swětonahlad, wo někajku ideologiju, ale zo je wěra do Chrysta wěc wutroby. Jako komornik z Muriškeje prosy wo křćenje, praji jemu Filipus: „Jelizo wěriš z cyleje wutroby, može so derje stać.“ (Jap. skutki 8, 37)

Tak dyrbi Chrystus na každy pad dale z knjezom swojeje cyrkwje a nas wšitkich być, z kotrymž smy a wostanjemy znužkownje zjednoceni do wšeje wěčnosće. A z tym smy při třecim a poslednim. Jězus sam je nam garant za wěčnosć, za wěčnu zbōžnosć, nas wšěch wottyknjeny kónec z přichodže!

Ale wono so njejedna jenož wo wosobinski přichod, ale tež wo přichod cylehc swěta. My stejimy na kóncu cyrkwinskeho lěta, w kotrymž so wosebje zaběramy z tak mjenowanymi „poslednimi wěcami“, a to je smjerć, wěčnosć, Chrystusowy přichod a přichad. My so wuznawamy k njemu jako k tomu, kiž zaso přińdže, sudzić

žiwych a mrtwych. Před sudnikom mamy so zamołwjeć, tohodla dyrbimy zamołwiće žiwi być před tym, kiž ma přichod w swojimaj rukomaj. Swět so džensa jara z přichodom zaběra. Woni rěča wo perspektiwach přichodnych lět, woni maja samo wědomosć wo přichodže, kotraž rěka „futurologija“. Haj wšak, to wšo dyrbi być a nas tež zajimuje. A tola plaći fundamentalna sada: My njewěmy, što přińdže, ale my wěmy, što přińdže, mjenujcy, tón samsny Chrystus, kiž bě wčera a je džensa a budže do wšeje wěčnosće! Chwalene budž jeho mjeno!

Měj Jezom Chrysta w pomjatu kiž bě we Wótcu klinje a z njebjes přińdže na zemju a twój so Zbōžnik sćini.

Měj Jezom Chrysta w pomjatu, kiž přińdže jónu zbudzić nas z mrtwych a chce z prawdosću wšěch, žiwych, mrtwych sudzić. Ciň, zo by před nim wobstać móhl a z nim do jeho raja šol, tam jeho wěčnje chwalić.

La.

Rowny kamjen fararja Michała Frencela w Budesticach

To je jedyn z najrjeńšich rownych kamjenjow našeje domizny, nadobny po formje a po mysli. Wustojny wumělc je jón wudželał.

Pomnik je z pěškowca (Sandstein). Potajkim žadyn wosebje drohotny material, ale derje wobdžěłany:

Dwaj jandželej zběhataj zawěšk a wotkrywataj z tym data Frenceloweho bohateho žiwjenja. 43 lět bě za fararja w Budesticach. Wón je nam přeložil Nowy testament a je so starał wo wudaće cyleje Biblije w hornjoserbskej rěči. Jandželej pak jenož nam njewozjewitaj historiske data tutoho žiwjenja. Jedyn z njeju ma keluch w ruce: Tež tole žiwjenje njebě bjez horja. Druhi dźerži Bibliju: Trošt a žórlo dobreho skutkowanja bě za toho, kiž je tu pohrjebany, Bože swjate slowo.

Z wobrazu spōznajeće, kak je rjane pismo — derje rozdžělene — pycha rowneho kamjenja.

Čehodla wam to takle nadrobne rozestajam?

Drohotnosć našich rownych pomnikow njedyrbjeli pytać we wysokich wudawkach za material: drohotny marmor, złote pismo, hoberska wulkosć. To wšo wězo do woči štapa. A ludžo, kotřiž maja mało zrozumjenja, su poľni wobdžiwanja a zawisće.

Rjanosć a nadobnosć njehodži so za pjenjezy kupić. To je wěc ducha, abo hišće lěpje prajene, to je wěc duše. Hižom drjewjany križ može rjany być, hdyž ma dobru formu, derje přemysleny tekst wušiknje napřany abo wudypany.

Frencelowy pomnik ma wulki format — po wulkosći kamjenja kaž tež po jeho wumělskim wuhotowanju. Michał Frencel, wučeny a horliwy Serb, běše pak tež muž wulkeho formatu. Tak so na jeho row tajki monument hodži.

Ty a ja, twojej a mojej staršej, nichtón z nas nima tajki format. Mějmy tola wěstu zraťu ponižnosć.

W.

Wo mrěću

Čłowekej čas wjace njedosaha, ale hdyž chorosć na njeho přińdže, dyrbi nadobo chwile měć. W našeje poslednjeje hodžince rěka:

Naše džělo je so stało, nětk so sabat započne.

Moler Holbein je cyľy cyklus wobrazow nam zawostajil, kak smjerc na ćlowjeka přińdže.

Hižom widzi „handler“ nazdala swój domčk. Z wulkej ćezu na chribjeće so draćuje. Kak husto drje je po puću stonał:

„Kajka běda je moje žiwjenje! Wjele prócy a maľo wjesela. Zo by tola skoro wšo swój kónc mělo!“

Při tym hrabnje jeho smjerc wotzady. Wón je „do smjerće“ nastróžany. Z porstom pokazuje doprědka: „Tamle sym doma. Nimam wjace daloko. Daj mi hišće dom dóńć. Moje zdychowanje wšak tak mēnjene njebě. Doma na mnje čakaju. Wostaj mje, ja će prošu!“ Smjerc pak njeda so naprosyć. Handler ma wótry mječ při boku. Wón sej ani njezwěri jón přećiwu smjerći wučahnýć. Smjerc by tola dobyła. Psa ma při sebi, zo by jeho před rubježnikami škital. Pospak so wo smjerc njestara. Najskerje ju docyła pytnýł njeje.

Ćlowjekojo rěča lochkomyslnje wo mrěću, hdyž pak potom tak daloko je, kóžděho hroza hrabnje.

Toľsteho mnicha smjerc nje-smilnje za sobu ćehnje. Tysac króć bě so mnich ze swojimi klósterskimi bratrami strowil:

Memento mori!

Spominaj, zo dyrbiš wumrěć!

Nětk je smjerc po njeho přišla, a wón stysknje woľajo so spjećuje.

Hordy ryćer, kotryž so čas žiwjenja wupěraše ze swojimi dobyćemi, je nětk sam smjertnje trjecheny. Swojim woporam je so wošćerał. Nadobo je jemu wšo smjeće zašlo.

Prědar steji na klětce. Kaž hižom wjele króć wón swojej nutrnej a pobožnej wosadže zaso předuje wo zbožnej wěćnosći. Tuž so jeho cyle ľahodnje smjerc dótkal. Prědar wohladujo spóznaje, što při nim na klětce steji. Žane strožeľe. Wjele bóle mile witanje:

„Haj, moja přećelka, sy nětkle runje přišla? Prawy wokomik sy sej wubrała. Haj, ja přińdu sobu. Daj mi hišće doprědować.“ Moler njepreradzí, hač so předarje jeho skromne přeće dopjelní. Snano dyrbi jeho zbožne wumrěće jeho poslednje, najrjeńše, najmóćniše předowanje być.

Bohačk ľiči hromady swoich pjenjez. Nadobo přistupi tam smjerc a zebjerje jemu wšě bohatstwa. Bohaty roznjemdrjeny protestuje. Po-darmo. Hiobowe słowo plaćí:

Nahi sym přišoľ ze žiwota swojeje maćerje.

Nahi zaso wučahnu.

Knjez je daľ,
Knjez je wzaľ,
mjeno Knjeza budž chwalene.

Róľnik je skoro swój zahon doworaľ. Zady cyrkwyje nazdala chwata slóncu Boží domčk. Smjerc bje a honi — nic bura, ale konje. Muž dzerži sprócný swój pluh. Wón so ani smjerći noحه spjećować. Wón wě wo nowym žiwjenju, kotrež schadza z wusywa. Njech je teź jeho ćelo do zemje wusyte, zo by bylo wubudžene k nowej krasnosći. Smjerc ćeri konje, zo by polo do swjatoka hišće zworane bylo.

„Naš nan bě tak jara pilny. Žanoho wotpoćinka sej njeje popřal. Hač do pózdneho wječora je woraľ a zahon doworaľ. Sprócný je so lehnył, a Bóh Knjez je jeho ze wšeho dźěľa wupřahnył.“

Z wosadneje běch do chorownje dojěł k jejnej na smjerc chorej sotře.

Chora: „Prošće, zo bych bórze móhla wumrěć.“

„Maš wulke bolosće?“

„Ně, ale ja sym tak slaba a spróčna. Ja chcu wumrěć.“

„Haj, Lejna je teź prajiła, zo by najlěpje bylo, hdy by bórze wumrěć móhla.“

„W pincy mam hišće drjewo a wuhlo. To njech ma wšo Winklerka. Wona je so stajnje swěru wo mnje starała. — Moju nalutowansku knižku njezhub. Wobstaraj wšo, kaž sym ći to rozkladla.“

„Haj, moja Berta!“

„Wot tutech pjenjez pak najprjedy mój pohrjeb zaplać.“

„Haj, moja Berta!“

My so hišće pomodlichmy Boha prošo, zo by cheył choru bórze wumóc.

Hižom na druhý dzeń bě wona měrnje swoje žiwjenje wudychała. W.

Hišće dźensa mysla ćlowjekojo na wječbu — na wječbu, dokelž je tamny Žid abo Němc abo Polak abo komunist abo křesćan. Wbohi lud, kiž hišće ničo přiwuknył njeje. Wopory po milionach běchu za tajkich podarmo.

Hladajmy na wobraz Křižowaneho!

Njeje to wobraz ćlowjeka 20. lětstotka — wosebje w Europje? Wbohe bite ludy a ludy, kotrež so dopominaja na swoje zľosće. To je zrudne spóznaje swojeje winy.

Kak je so to stać móhlo w ludže, w kotrymž bě so narodžil Měrcin Luther, J. W. Goethe, wulcy wuměľcy, pedagogojo, technikarjo, teologojo?

Dźěľawy, poslušny lud slubi njechabľacu swěru njeľhodnemu zľostnikkej a njeslyši plakanje wbohich krjudowaných, styskne woľanje w smjertnych bolosćach.

Kajka drje běše poslednja hodžina krjudowarjow?

Su so Bohu poručili?

Abu su teź do zymneje, suroweje ćmy woľali kaž zymne miliony, kotrymž so žaña pomoc njeľosta?

Wjele lět je zašlo, a přeco hišće žarujawurudženi wo nana abo mać, wo bratra abo sotru. A hižom zaso mužojo w uniformach morja žony a dźe-

Spominanje napoľi winowatosće — Ošwěćim-Auschwitz

Sobotu, 5. meje 1973, tam my, konwent serbskich duchowných, pobychmy. Hač do dźensnišeho mje wobrazy tuhoto městna a wšeho, štož z nim zwisuje, ćesnja a wobćežuja.

Hladajmy na wobraz Křižowaneho!

Woboje wón nam pokazuje: wbohi bity a wbohi z wina počezeny lud.

W Ošwěćimskim muzeju widzachmy metry wysoke hromady ćlowskich wľosow. Tamnu swěťlu wopuš njezabudu. Komu je stušala? Rjanemu mjezwóću, kotrež so žiwjenja wjeseleše — a nadobo jastwo a kónc.

600 mľodych židowskich hóľcow steji na dworje a dyrbi so zwusľeć. Mužojo z pistolemi, granatami a gumijowymi kijemi jich strážuja. Nadobo počnu ćećkać a wo pomoc woľać,

ale bjez nadžije. Surowje bje jich ćerja do komorow smjerće.

Na transportach hižom wulki dźěl jatych zmjertzny abo zemře. Bojosć a ćwěľowanje bjez kóńca! Zwěřjata a kanibalojo bychu so tajkich njeskutkow hańbowali.

To je 20. lětstotk!

2000 lět křesćanstwa!

Wysoka kultura a ciwilizacija!

NSDAP — nacionalna socialistiska němska dźěľaćerska strona. Kajke to horde mjeno! Z njeľoćinstwom su jo womazali. Buchenwald, Terezín, Treblinka, Bergen-Belsen a druge města wo tym na wšě časy swědča.

Wjećba na zľostnikach přinjese nowe ćwěľe — teź na žony a dźěć, starych a chorych. Bjez kóńca!

ci. Nad tutym wšëm je slyšeć hlós toho, kiž bu runje tak morjeny: Štož sće činili jednemu mjez mojimi najmjeńšimi bratrami, to sće wy tež mi činili.

Miliony tajkich bratrow mam.
Jich bolosć je moja bolosć.
Jich smjerć je moja smjerć.
Štó to wutraje?

My spytamy so zamołwjeć, zo wšak ničo tak prawje wo tym njewědžachmy, tuž tež ničo činić njemóžachmy. Štož bě sej zwěrił, přečiwo nječłowiskim surowosćam wustupować, bu sobu zabity.

Je to snano naša wina, naš hrěch, zo smy hišće žiwi? Bychmy-li tehdom Bohu bóle poslušali hač čłowjekam, njebychmy drje wjace žiwi byli. Nam bě so prajilo, zo je třělba nuzna, dokelž dže wo swjate prawa wótčneho kraja. Nětk tam leži zawjedžený lud pod křižom a so kaje swojich hrěchow. Na křižu wisa jeho bratr a so wije w bolosćach. Toho je wón mori.

Ja sym dowěru zhubił do čłowjekow, kotřiž so wjednicy mjenuja. Ja tež žaneje dowěry nimam do třělbow. Štož mi ludžo kazaja, chcu prinjesć pod křiž, zo bych tam pruwował, hač je to před Křižowanym prawe.

Štó smě sudzić? Štó njeslušša sam pod křiž? Praj mi to!

Jelizo pak tola jedyn sebi zwěri druheho sudzić, tomu ja njewěruju, ně, tomu ja wěrić njemóžu.

Štó wumóže ludy z jich hrěcha?
Snadž tamni wozy morjeni!

Wěšće pak tutón na křižu, kiž mrějo prošeše: Wótče, wodaj jim, přetož woni njewědža, što činja. — Woni zawěrnje to njewědžachu. Nječłowstwo bě jich zaslepilo. Woni běchu přeara so zwučili na slepe poslušanje.

To nas nuzuje, na morjenych wja-

ce spominać. Přišedši do susodneho kraja spominajmy na jich bolostne wołanje. Wuprošmy sebi wěru a móc, zo bychmy sebi nad jich popjelom ruku zawdali a so „bratřa“ mjenowali.

„Batře, ja prošu Jezom Chrysta našeho Zbožnika wo wodaće mojich a našich hrěchow. Wodaj ty nam, a ja chcu tež wam wodaće waše hrěchi.“

Jelizo nas tutón duch lubosće wjaza, budže snadž na času, zo so tele městna čwěle wotstronja. Potom budže jich duch w nas žiwy a budže nas k dobremu pohnuwać. Zo bychmy skónčnje zwólniwi byli, jedyn druhe mu žiwjenje zdžeržec, njech smy tež wšelakeho měnjenja! Wobchadžejmy bratrowsce mjez sobu. Potom njebudže wjace trjeba tutech wobrazow nastrožaceje demonije. Tute wobrazy njejsu z ducha morjenych, ale z ducha mordarjow. Čas tutoho ducha pak njech je nimo, zo by nowe žiwjenje mjez nami móžne bylo.

Spominanje napołoži winowatosće. Kak dołho hišće, kak dołho hišće dyrba woni nas dopominać na naše winowatosće? Hdy to skónčnje zapřimnjemy?

Při swojim pućowanju smy duch žiwjenja pytnýc směli. Duch, kotryž chce znamjenja mordarstwa a nječłowjeskosće wotstronić, zo by mjez nami bratrowstwo přiběrało.

Swětla wopuš wjesoleho holiča džensa hišće w Ošwěcimje wo žiwjenje woła. Mějmy tole žiwjenje lubo. Wobarajmy, zo so našim džěcom njezeškodzi z tutymi čertowskimi wobrazami. Njech naše džěci bratrowstwo wuknu a haja.

Wón, Křižowany, naš bratr a Wumóžnik morjeného a mordarja nas to wuči a nas wo to prosy.

Woprawdže: Spominanje napołoži winowatosće.

Hdy je dopjelny?

Běrka-Hodzijski

džěćatka picuje. Tež jich wuj so wo mólčke pipački stara. Hnujacy wobraz starosćiweju staršeju! Tole wšo běch skomdžil, dokelž so w husej kerčinje njeběch tutoho čicheho zboža dohladał. Nětk pak je domček wopušćeny, a ja móžu před prózdnym hnězdom jenož sonić w syrej nazymje, što je so tu w čopłym lécu wšo stawało. Derje tak! Kak bychy so mje ptačata bojaše, hdyž bych tam wćipny do hnězda hladał a samo ze swojimi wulkimi pazorami do njeho přimać chcył. Nětk so mje nichtón njeboji, a ja móžu sej hnězdačko z dobrej chwile wobhladać. Wušiknje je natwarjene. Mudrje su ptački wědžale hałužki zwužiwać, zo je jich domček derje založený a njetrjeba so žanoho wichora bojeć.

Snano so tak někotrehož čicheho zboža w swojej bliskosći njedohladamy, dokelž nas to wulke a blyšćate a harowace bóle puća. Tajcy „wulcy“ ludžo chcedža być wobdžiwani. Hdyž družu jim jich zbožo z bolosćmi wutroby zawidža, je jich spokojenje čim wjetše.

Čiche zbožo nochce zawisć wubudzić. Njech su družu runje tak zbožowni.

Tajkim čichim domčkam zboža hrozy najwjetši strach, hdyž „lubi přećeljo“ z njelepymi porstami, z njedobrymi slowami, z jědojnymi myslemi so do nich zadobuwaja.

Móžno, zo hagle čelne přédowanje wotkryje schowane hnězdačko zboža. Zbožowny tajki předar! W.

Słowo njeboh nana

Ja běch po nanje žiwnosť přewzał. My běchmy doma hromadka džěci. Nan bě statok hagle kupil, a hdyž bě Boži woheń wudyrił a wšo spalił, dyrbeše nan znowa twarić.

To móžeće sebi předstajić, zo bě nuza pola nas wulka. Chlěba smy přeco došć měli. Nan dowjeze k pjekarjej dwaceći centnarjow rožki. To nam za chlěb na cyle léto dosahaše.

Hdyž běch ja — to bě před wjace hač 50 lětami — nětko hospodar, čchych po trochu nowišich zasadach

Pólska młodžina

Wjele sće wěšće wo festiwalu młodžiny w Berlinje čitali. Ja chcu džensa pólskej młodžiny česć spěwać. Ze swojim elanom, swojej lubosću k wótčinje, ze swojim wotewrjenym wokom za wšón swět je wona tak prawje symbol noweje Pólskeje. Pólski stat ma wjele młodžiny. Hdyž z awtom přez kraj jědžeš, widžiš ju, tež wonych dołhowlosatych hólcow a tež holcy na dróhach, při pomnikach, w kofejownjach sedžo. Ja sym so skoro kaž zalubował tež do tutech typow.

Ženje njezabudu młodžinsku demonstraciju w Krakowje na předwječoru 1. meje. Hólcy a holcy so wuznawachu k swojej nowej pólskej domiznje. Njehodži so zapřec, zo ma pólska młodžina wobšěrny horicent. Wulki džěl młodžiny je sobustaw „harcerzow“.

Pólska stat na wšelke waynje podpěra žedženje młodžiny a inteligency po informacijach. Zajimawe su tamne „kluby internacionalneje nowiny“.

We Wisle — wulka ewangelska wjes wysoko w Beskidach — stejeje młodžina při dróze a hladaše z wjeselom na awta, kiž běchu na rallye po puću do Nižozemskeje (Holland). Pólska

docyła ma a pyta hospodarske styki z wukrajom. Pólski Fiat je za to znamjo.

Nam so lubješe „uniforma“ šulskich džěci — čmowy kitl z bělym kornarjom. Na rukawje noša znamjo šule a rjadownje. Tute džěci zetkawachmy stajnje a wšudžom, tež we wulkej ličbje w cyrkwi swj. Marje w Krakowje kaž tež we Wawelskej katedrali. Młodžina je aktiwna w cyrkwi — w katolskej a tež w ewangelскеj. W Goleszowje to nazhonicmy. Na gitarach hrajo spěwachu tam wjele svoje pobožne šlagry.

Mi je so pólska młodžina lubita.

P. W.

Hněžko

Lisćo je zwotpadało, a nadobo so dohladam prózdného hnězda. Wězo je přodzne, přetož ptačata su dawno do dalokeho, slónčnišeho juha wupučowale.

Husto sym nimo tutoho schowaneho ptačeho domčka chodžil. Tajke hnězdičko z małymi jejkami, kajki je to lubozny napohlad abo hišće rjeńši, hdyž ptaček maćerka svoje

dželać a kupowach hnojiwa. Hdyž tam zaso raz tajku prawu hromadu ležo mějach, so nana woprašach:

„Hač drje budže to pomhać?“

„Cyle wěsće tomu, kiž ma twoje pjenjezy w zaku.“

Z wosadow

Klukš. Kóžde lěto znowa přihotujemy so ze stysknymi myslimi na žnjowodžakny swjeden. W darach njewidźimy jenož pjenjezy, ale zdomobom džěl duchowneho žiwjenja našeje wosady.

Bohu budž česć a wosadže džak, zo je so hač do 26. septembra 1973 nawdało 5 945,99 hr. Zawěsće maja družhe wosady hišće wjace, ale za nas je to nimoměry dobry wopór. My wudawamy listy na wosadnych z wobalkami. Wobalki z pjenježnym wopórom přinjesu wosadni sami wot so wróće. Nic však wšitcy, to dyrbbju prawdosće dla wuznać. 575 listow wudachmy a dóstachmy 326 wobalkow z darami wróće — to je 56%. Někotryžkuli dar wěsće hišće dóndže.

Tu přehlad, kelko procentow je wobalku wróće dało a kelko pjenjez je z kóždeje wsy dóšlo:

z Połpic	59%	426,— hr
ze Zdžarow	59%	158,— hr
ze Zalhowa	58%	330,— hr
z Jatřobja	83%	620,— hr
z Now. Zdžarow	44%	26,— hr
z Brěmjenja	70%	142,60 hr
z Komorowa	60%	290,— hr
ze Zdžěrje	64%	787,— hr
z Čělchowa	40%	282,— hr
z Kobjelnja	65%	320,— hr
z Kupoje	75%	260,— hr
z Lěskeje	40%	120,— hr
z Lichanja	38%	240,— hr
z Noweje Wsy	27%	140,— hr
z Wotpočinka	55%	75,— hr
z Klukša	54%	1270,— hr
kolekta w Klukšu		331,28 hr
kolekta w Połpicy		33,11 hr

W zańdženym léće pisach, kak rjenje bě so tehdom Boži dom wupyšił. Tež lětsa bě to tak. Nimale z kóždeje wsy přinjesechu kwětki, girlandy a wěncy do Klukšanskeho Božeho domu a do kapalki w Połpicy.

W Klukšu powitachmy na swjědzenskich kemšach džěci, kotraž lětsa do nabožiny zastupja. Nimo toho konfirměrowachmy tři holcy z młodeje wosady.

Na kemšach bě 350 do 400 wosadnych, byrnjež njeběchmy bus za kemšerjow dóstali.

Za nas bě to wulki a wozbožacy džěn, za kotryž so Bohu z cyłeje wutroby džakujemy.

List Jana Kiliana z Ameriki

Na předposlednim kublanskim dnju w Budyšinje smy so zaběrali z wupućowanjom Serbow w léće 1854 do Texasa w Americe pod nawjednistwom fararja Jana Kiliana. Nětko smy w Bukečanskej wěžinej kuli, kotruž smy při wobnowjenju dele wziali — my smy wo tym w poslednim čísle P. B. rozprawili —, „Serbske Nowiny“ z léta 1869 namakali. Tehdom bě kula, hwězda a wjedrowa chorhoj k třecemu razej deleka. A w tamnišim wudačku bě wozjewjeny list Kiliana dnja 15. junija 1868 na znateho

Jana Arnošta Smolerja, tehdomnišeho redaktora a wudawarja Serbskich Nowin. Tam prosy won wo serbske knihi, dokelž jeho wosadni w Serbinje jara za nimi žedža. Wobšěrnje financowanje wopisa. Posledni raz běše cyrkej tute knihi kupila a na postajenym dnju běchu je k lépsěmu cyrkwineje pokladnje na přesadźowanje předali. Wosada měješe při tym sto dolarow dobytku. My zhoni my, zo woni w Serbinje žanoho knihiwjazarja nimaja. Po słowje tam rěka: „Knihiwjazar by pola nas derje žiwy być móhl, hdy by tež galanterista byl a wšelke tyzki, hrajkji a klanki z papy wudželać wědža.“ — Dale prosy wo wobstaranje spěwarskich starych čěskich a morawskich bratrow, dokelž sebi myslj, zo rjany hlós jutrowneju kěrlušow wottam pochadža. Wono so jedna wo číslo 108 (w starych spěwarskich) „Wjeselmy so wšitcy wěrnj“ a 115 „Chwalba budž Bohu wěcnemu“. — Wón mjenjuje tež swoje džěci: Najstarši je Gerhard Awgust, 17 lět stary, kiž studuje na wučerskim seminarje, potom scěhuja Therezia Marta, 12 lět stara, Bernard Robert (11 lět), Hermann Theodor (9 lět) a Hulda Dorothea (7 lět). — Zajimawe je tež wosobinske přispomnjenje na koncu. Wón pisa wo tym, zo wón přerady a přewjele ze Serbami w starej domiznje nje-listuje. „Wy wěsće, luby knježe, zo mi zwoprědka, jako běch ze Serbow wučahnył, runje jara dobri njeběšće, tohodla, zo bych wučahnył.“ Smoler tehdom na to wotmołwi: „Pozdžišo je so tajka njedobrosć skoro cyle zhubila, hdyž bě widžeć, zo sće Wy, hačrunjež běšće ze Serbow wučahnyli, tola z tymi, kiž z Wami džěchu, swěrnj Serbja w ostali.“ A my smy na mjenowanym kublanskim dnju z přednoška knjeza dr. Faski a ze zynkopaskow stýšeli, zo so hišće džensa tam njeje serbske wědomje a serbska rěć cyle zhubila, znajmjeńša nic při staršej generaciji. La.

Klukš. Njedzelu, 23. septembra 1973, smój w Lěskej byłoj na Zlotym kwasu pola Korle Heinricha Bartscha a jeho mandželskeje Friedy Klary rodž. Šramic. To bě rjane popoždno w kruhu tuteje swójby. Božu hnadu za dalše zhromadne žiwjenje jimaj přejachmoj.

Naše pohrjebje

Drasta. Starša generacija mjez nami so hórši, zo ludžo na pohrjebje husto chodža w pisanej drasće. „Čorna drasta so sluša, a žana druha!“ — to je jich mjenje. Přewodženje z čornje zdrascenymi přewodžerjemi, to je zawěrnje dostojny a swjatočny napohlad. Naše swjatočnosće při rowach dyrbjale měć nadobny raz. To smy zemrěтым dołžni, a to sej žada lubosć k žarowacym.

Mnozy pak nimaju žaneje čorneje drasty wjace. Što nětk? Drasta je zwonkowna naležnosć, kotruž njesmemy zawěrnje zanjechać, kotruž pak tež njemóžemy sej surowje wunuzować.

Na kóždy pak pak dyrbjeli swoju najlépšu drastu so na pohrjeb woblec, kotraž je po možnosći chutnej swjatočnosći přiměrjena.

Zadžerženje. Njezabudž spě-

Warske! Kajka je to chuduška wěc, hdyž přewodžerjo sobu njespěwaja.

Při rowje so rozhožujemy ze zemrěтым, zo jemu mjetamy kwětki abo pjeršč na kašć — tři razy, mjenujcy:

w mjenje Boha Wótca
a Syna
a swjateho Ducha.

Tole třikróćne mjetanje je zdomobom čiche wuznaće našeje wěry do trojjeničkeho Boha, wuznaće našeje nadžije wěčneho žiwjenja.

Na pohrjebach so zetkamy z lubyymi znatymi. Tuž mamy sej wjele powědać, tež wjele směšneho, ale tola nic, doniž za kašćom kroćimy abo při rowje stejimy. Wočakajmy ze swojej wjesolej bjesadu. Ze swojim čichim a přistojnym zadžerženjom připóznawaš zrudobu zawostajenych. Woni su čí za to džakowni.

W paslach — Němsko-Serbske ludowe džiwadło

Prěnja premjera tuteje hrajeje doby bě kriminalka „W paslach“ z pjera jendželskeje spisowateljki Agathy Christie. Wona ma dobre mjeno wosebje na polu kriminalneje literatury. Jeje romany a hry su poľne napjatósće a sensacijow. Tak njeby sebi w našej dramje ničto myslil, zo je knjez Trotter, kiž jako sergant wustupuje, woprawdže pytany mordar. Ale wono so njejedna při wšem jenož wo sensacionalny kriminalny wobsah, ale hra ma swoje socialne aspekty a je wobskóržba přečiwo towaršnostnemu porjadej, w kotrymž je možno, dać džěćom zanjerodžić, haj jedne samo k smjerći čwělować. A skónčnje je mordarstwo protest přečiwo tomu — wězo na wopačne, njewodajomne wašnje. —

Předstajenje běše dobre. Ale dokelž sebi tajka hra tež wot přihladowarja wysoku koncentraciju žada, bych hrajerjam radžil, zo njebychu přespěšnje rěćeli. Ja so boju, zo njejsu wšitcy starši přítomni a tež młóđši, kiž serbsku rěć hagle wuknu, wšo dorozumili. To wosebje plačeše za horjeka mjenowaneho sergeanta, hdyž přihladowarjam chribjet přiwobroćí, štož so při wusyľowanju wšelakich wosobow druhdy sta. Tak móžeš lochko wo wěste pointy přiněć, a hnydom nastawaju wěste njejasnosće. Hewak pak běše hra na žiwe a přeswědčiwe wašnje předstajena a je hódna, zo byšće sebi ju wobhladali, dokelž wšelake wući, štož je tež za křesćanow wašnje. La.

Drježdžany. 2. adwenta, 9. 12. 1973, w 14.30 hodž. chcemy w Drježdžanach (Dresden-Leubnitz) spominać na jubilej 125 lět serbskich Božich službow w sakskej stolicy. Předować budže Serbski superintendent. Štož ma serbskich přiwuznych abo znatych w Drježdžanach, njech jich přeprasy na tele swjědzenske kemše.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jónkróć za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamówlity redaktor: superintendent Gerhard Wirth — Njeswaćidski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čiše: Nowa Doba, čísćerka Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2103)